

**MIESTO PANNY MÁRIE V NOVEJ EVANJELIZÁCIÍ V
DOKUMENTOCH PÁPEŽA FRANTIŠKA**

Katarína Oráviková

Ústav pre výskum kultúrneho dedičstva Konštantína a Metoda

Sekcia ŠVOUC:

Školiteľ: *doc. ThDr. Ľubomír Hlad, PhD.*

ABSTRAKT

ORÁVIKOVÁ, Katarína. *Miesto Panny Márie v novej evanjelizácii v dokumentoch pápeža Františka* [ŠVOUČ] Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Filozofická fakulta, Ústav pre výskum kultúrneho dedičstva Konštantína a Metoda. Školiteľ: doc. ThDr. Lubomír Hlad, PhD. Nitra: FF UKF 30s.

Téma sa zaoberá skúmaním mariánskeho impulzu v súvislosti s novou evanjelizáciou v dokumentoch pápeža. Hlavným cieľom práce je interpretovať dokumenty druhého Vatikánskeho koncilu a tiež Františkových predchodcov pápežského stolca, ktorí sa tiež vyjadrujú k otázkam na danú tému. Ďalším cieľom práce je obhájiť aktuálnosť vzoru Panny Márie pre dnešnú dobu.

Kľúčové slová: Mária, Matka, pápež, František, nová evanjelizácia, pastoračná konverzia, vzor

OBSAH

Skratky	4
Úvod.....	5
Nová evanjelizácia – vymedzenie pojmu.....	6
Nová evanjelizácia u Pavla VI.	7
Uplatnenie mariológie.....	7
Nová evanjelizácia u Jána Pavla II.	9
Uplatnenie mariológie.....	9
Nová evanjelizácia u Benedikta XVI.	13
Uplatnenie mariológie.....	14
Dimenzie novej evanjelizácie	15
Pastoračná konverzia u Františka.....	18
„evanjelizačná činnosť Cirkvi má mariánsky štýl“ (Evangelii gaudium, 288).....	20
Panna Mária ako vzor pre novú evanjelizáciu	21
Záver	26
zdroje.....	27

SKRATKY

CHV – Christus vivit

PS – Patris corde

LG – Lumen gentium

VD – Verbum domini

RM - Redemptoris mater

CA - Centesimus annus

SRS - Sollicitudo rei socialis

VS - Veritatis splendor

EG - Evangelii gaudium

RN - Rerum novarum

GES – Gaudium et spes

EN- Evangelii nuntiandi

UES-Ubicumque et semper

EIMO-Ecclesia in medio oriente

KKC – Katechizmus katolíckej Cirkvi

ÚVOD

V tejto práci sa budeme zaoberať základnými bodmi mariológie pápeža Františka, ktorý čerpá inšpiráciu z tradície a učenia predošlých pápežov. Jednať sa bude najmä o Jána Pavla II, ktorý zaviedol pojem „novej evanjelizácie“ a jeho nástupcu Benedikta XVI..

Tému práce som si vybrala najmä preto, lebo ma zaujala myšlienka či možno pokladať Pannu Máriu za vzor novej evanjelizácie. Jej samotná postava je obrovskou inšpiráciou pre každého veriaceho a navyše je spätá so svojimi deťmi a vychováva ich. Z tohto hľadiska je zrejmé, že ona nás celé dejiny privádza k hlbšej pravde o Kristovi. Pravda o Kristovi musí znieť do celého sveta, aby ten svet mohol zachrániť svojou vykupiteľskou láskou. Nevyhneme sa teda pojmu „novej evanjelizácie“, ktorú si v tejto práci tiež priblížime. Zameriame sa na miesta, kde nová evanjelizácia má svoje opodstatnenie, zároveň sa skúsime pozrieť na Pannu Máriu, ako na najpravdivejší vzor¹ tejto evanjelizácie.

Nová evanjelizácia, ako bude uvedené, vnika naozaj do rôznych oblastí spoločnosti. Rozhodla som sa nahliadnuť na myšlienky pápeža Františka o Pannu Márii. Pozrieme sa teda na to, či Panna Mária má čo povedať dnešnej dobe a mladým.

¹Porov. *Panna Mária*. In Diecézny katechetický úrad Bratislavskej arcidiecézy.

NOVÁ EVANJELIZÁCIA – VYMEDZENIE POJMU

Práca na začiatku ozrejmí, čo je to „nová evanjelizácia“ .

Evanjelizačné poslanie Cirkvi vychádza z toho, že Cirkev je apoštolská – v nástupníctve apoštolov je poslaná Ježišom Kristom do celého sveta. Všetci členovia Cirkvi majú účasť na tomto apoštoláte. „*Apoštolátom*“ sa volá „*každá činnosť tajomného tela*“ zameraná na šírenie „*Kristovho kráľovstva po celej zemi*“.²

Poslanie preúsťuje do povinnosti vyhľadávania príležitosti ohlasovania evanjelia životom, rovnako ako slovami.³ Viera, obrátenie a evanjelizácia má predchádzať liturgickú činnosť Cirkvi.⁴

Z povahy zúčastňovaného sa života na Cirkvi vyplýva, že kresťania sa zaväzujú konať ako svedkovia evanjelia. Pretože „*svedectvo je úkon spravodlivosti, ktorý potvrdzuje pravdu alebo ju dáva poznať*.“⁵

Americký katolícky biskup Robert Barron vo svojej knihe „*Catholicism: A Journey to the Heart of the Faith*“, pokladá za dva základné prvky duchovného života katolíkov záväzok a evanjelizáciu.

Hovorí o evanjelizácii ako prostriedku, Cirkvi, ktorý jeho samého inšpiroval ku ohlasovaniu evanjelia svojmu prostrediu. Spomína aj spôsob, ktorý pokladá za jednoduchý a zároveň efektívny. Odporúča, že aby sme sa modlili za členov všetkých našich sociálnych prostredí a boli pripravení hovoriť s jednotlivcami o Pánovi a Cirkvi. Vyzýva, aby sme sa rozhodli byť otvorení komunikovať ohľadom našej viery a odporúča, aby sme si každý pripravili krátke svedectvo, ktoré by sme mohli okamžite použiť, keď sa naskytne príležitosť. Biskup je zapálený evanjelizáciou a celý čas hľadá nové spôsoby ako priblížiť Ježiša Krista všetkým ľuďom.⁶

V novej evanjelizácii nejde o zmenu ohlasovaného evanjelia. Pojem nová evanjelizácia zdôrazňuje nové, aktuálne zmeny v spoločnosti, ktoré spôsobujú nielen mnohopočetnú stratu veriacich, ale aj samotný mravný úpadok spoločnosti. Nová evanjelizácia na tieto výzvy odpovedá novým zápalom, horlivosťou, metódami a kreativitou ohlasovania evanjelia.⁷

² KKC 863

³ KKC 2472

⁴ KKC 1072

⁵ KKC 1807

⁶ *Catholicism: A Journey to the Heart of the Faith*. Robert Barron, 2011.

⁷ *Nová evanjelizácia*. In Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul.

NOVÁ EVANJELIZÁCIA U PAVLA VI.

Pápež Pavol VI. v Evangélii nuntiandi (1975) často hovorí o potrebe „*novej misijnej jari*“.⁸ Spomína pohrdanie katolíckou náukou veriacimi, vlažnosť pokrstených a rôzne ďalšie problémy, ktorým Kristovo evanjelium čelí. Evanjelizačné poslanie „*musí neustále hľadať primerané prostriedky a cesty, ktorými by ich mohla oboznámiť s Božím zjavením a vierou v Ježiša Krista*“⁹.

Pápež má túžbu po tom, aby sa podarilo Cirkvi zakoreniť do srdca sveta. Totiž ohlasovanie evanjelia nemôžeme vnucovať svetu, môžeme používať „*primerané prostriedky spásy*“,“¹⁰ ktoré nám ukazoval Ježiš. Máme odovzdávať Božie zjavenie ale predtým si treba uvedomiť, že svet naše evanjelizovanie nepotrebuje ku spásu, že Boh každému môže vo svojom milosrdenstve darovať spásu aj inými cestami. Zato, sa pápež pýta, či sa my ako kresťania budeme chcieť zodpovedať pred Božou tvárou za našu ľahostajnosť a nedbanlivosť v poslaní, ktoré nám On určil. Napriek ťažkostiam, ktoré pri takom povolaní vyrastajú, napriek našim slzám, ktoré nám zalejú pohľad, pápež povzbudzuje nedať si vziať radosť z ohlasovania a nechať svoje životy k dispozícii evanjeliu.¹¹

Dojímavé slová: „*Boh mi je svedok, ako veľmi túžim po vás všetkých, ozaj srdcom Ježiša Krista!*“,“¹² ktorými pápež ukončuje exhortáciu majú za úlohu preniknúť čitateľa emóciou, ktorá napovedá jeho blízkosť veriacemu ľudu, ktorý sa potýka s evanjelizovaním sveta v každom jeho kúte. Čitateľa má vyburcovať k tomu, aby rovnako vzplanul láskou k svojim blízkym a ponúkal im ako útechu a nádej pre život to najviac, čo má - živé evanjelium.

Uplatnenie mariológie

Bol to Pavol VI., ktorý vyhlásil Máriu za Matku Cirkvi. Pravda o tejto Panne účinne pomáha prehlbovať pravdu o Cirkvi a je kľúčová aj pre pochopenie tajomstva o Kristovi. Je ľudským vzorom ako vzrastať vo svätosti, ako mu vo svätosti slúžiť a konečne sa mu vo svätosti podobáť.¹³

⁸ VD 96

⁹ EN 56

¹⁰ EN 80

¹¹ tamtiež

¹² EN 82

¹³RM 47

Pavol VI. vkladá túžbu obnovy evanjelizácie pod ochranu Panne Márií. Pápež označuje „*ráno Cirkvi*“¹⁴ ako jej počiatok na Turíce vo večeradle a praje si nech Panna Mária, tak, ako vo večeradle pri zrode „*žiari ako hviezda pri neustále sa obnovujúcej evanjelizácii.*“¹⁵

¹⁴ EN 82

¹⁵ *tamtiež*

NOVÁ EVANJELIZÁCIA U JÁNA PAVLA II.

Hlásať evanjelium je najväčšou výzvou Cirkvi, ktorá podnecuje *"novú evanjelizáciu"* čiže *nového ohlasovateľa evanjelia a nositeľa vždy nových skutočností; hovoríme o evanjelizácii, ktorá musí byť "novou svojím zápalom, svojimi metódami i vonkajším prejavom"*.¹⁶

Pápež vyzdvihuje dva spôsoby, ktoré sú dotykcom novej evanjelizácie je Slovo ohlasované a Slovo uskutočňované. Zároveň povzbudzuje katolíkov aby vnímali svoje príbuzenstvo v Kristovi, nielen s Cirkvou putujúcou, ale aj s oslávenou. Pobáda aby veriaci hľadali príklad, posilu a radosť vo svätých, *osobitne však v panenskej Matke Božej, "milostiplnej" a "najsvätejšej"*¹⁷, pre život v uskutočňovaní Božieho zjavenia a evanjeliových blahoslavenstiev. Rovnako je pri evanjelizácii nápomocný Duch Svätý, ktorí veriacich pohýna a vedie, roznečuje horlivosť tak v novej evanjelizácii, ako aj v novom mravnom živote, pretože evanjelizácia je *„činná skrze lásku“* (Gal 5, 6).¹⁸

Ján Pavol II. zahrnul úlohu Cirkvi ohlasovať evanjelium novým zanietením do nových situácií v pojme *„nová evanjelizácia“*. Dával do pozornosti vnútro Cirkvi, ktorému náleží byť evanjelizované rovnako ako prostredie, ku ktorému evanjelium prichádza prvý krát.¹⁹

Uplatnenie mariológie

V Redemptoris mater (1988) je badateľné, že náuku o Panne Márii pápež vyvodzuje z podstaty Cirkvi. Zjednotení ľudia vo viere v Krista sú zvolaní v Cirkvi – *„viditeľnej sviatosti spasiteľnej jednoty. Medzi všetkými veriacimi Mária je akoby "zrkadlom", v ktorom sa najhlbšie a najjasnejšie odrážajú "veľké Božie skutky" (porov. Sk 2, 11)*²⁰. V prvom rade je Mária vzorom viery, ba môžeme si na jej príklade všímať základné prvky viery, dôsledné nasledovanie Krista vo viere, ktoré jej zabezpečilo výnimočnú účasť na Kristovom tajomstve, a teda, ju úzko spája so samotnými spasiteľnými dejinami človeka.²¹

V zmysle dokumentu môžeme povedať, že Panna Mária podriaďuje zvestovanému Božiemu Slovu svoju vôľu, túžby, rozum. Zo zoznamu nemožno vynechať ani vieru, pretože jej viera bola poslušná. Rozum nevedel ako sa stane Božou matkou, túžba v niečo také iba sotva mohla vzplanúť v jej srdci, navyše vôľa človeka by nikdy nedokázala uschopniť človeka

¹⁶VS 106 – z Príhovoru k biskupom združeným v CELAM-e (9. marca 1983), III: Insegnamenti, VI, 1 (1983), 698

¹⁷VS 107

¹⁸VS 108

¹⁹ UES

²⁰ RM 25

²¹tamtiež

uskutočniť nemožné. Preto viera, ktorou ju obdaril Duch Svätý pri zvestovaní, spôsobila, že Božie Slovo mohlo zostúpiť do jej lona. Máriina cesta viery časovo predchádza vieru apoštolov, na ktorých zostúpil Duch Svätý až vo večeradle. Ježišova Matka nedostala poslanie „učiť všetky národy“ (porov. Sk 2, 31-34; 3, 15-18; 4, 10-12; 5, 30-32). Základné poslanie Cirkvi a jej vznik sa deje práve ohlasovaním apoštolov, ich svedectvom o Ukrižovanom a Vzkriesenom. Všetci však vo večeradle vedeli, že Mária bola svedkom života Ježiša Krista - skôr - a to, už od počatia. Bola svedkom už v jeho detstve, bola svedkom pri kríži, a keď „zotráva na modlitbách“ vo večeradle je svedkom vzkrieseného Krista už spolu s rodiacou sa Cirkvou. „Cirkev teda už od počiatku pozerala na Máriu cez Ježiša tak ako "pozerala" na Ježiša cez Máriu.“²² Panna Mária nemôže klamať, ani sa mýliť, pretože poznala Pravdu. Jej slová si uchováva v srdci a čo viac, premýšľa o nich. Má myseľ nasýtenú poznaním Lásky a jej vzor života je najsprávnejším vzorom pre kresťanov každej doby.²³

Theotókos – Bohorodička. Tajomstvo vtelenia je tajomstvom Cirkvi, ktoré sa nezaobíde bez tej, „ktorá uverila, že sa splní, čo jej povedal Pán“ (Lk 1, 45). Ako má Cirkev účasť na svedectve o Kristovom vtelení, má účasť aj na Máriinej viere, ktorá je počiatkom novej a konečnej zmluvy Boha s ľuďmi. Viera privodila nazaretskej Panne „blahoslavenstvo všetkých pokolení“ a zbožnú úctu ako Bohorodičke u celej Cirkvi.²⁴

Matka Emanuela - Boha, ktorý je s nami. Dodnes má mnohorakú pôsobnosť v diele celej Cirkvi. Či už pre malé spoločensvá, tradičné kresťanské rodiny, komunity misionárske i farské, rehole a inštitúty zasväteného života, pútnické svätyne a chrámy, kde sa stretávajú na modlitbách veriaci z celého sveta. Takzvaný „zemepis viery“, ktorý má na svedomí práve materstvo a viera Panny Márie vytvára priestor, kde Cirkev vo všetkých časoch hľadá posilnenie viery, priestor, ktorý Boh môže naplniť „všetkým duchovným požehnaním.“²⁵

Mária sa plne darovala Bohu svojou poslušnosťou poslania, ktoré Boh pre ňu pripravil. Je „matkou v poriadku milosti“. Otvorila sa celému vykupiteľskému a spásnemu dielu. Stretáva sa v nej odovzdaná láska k panenstvu s láskou k materstvu. „V Máriinom prípade ide o celkom osobitné a výnimočné prostredníctvo, založené na jej "plnosti milosti", ktorá sa prejavovala v úplnej ochote "služobnice Pána". Ako odpoveď na túto vnútornú ochotu svojej Matky Ježiš Kristus ju stále väčšmi pripravoval, aby sa pre ľudí stala "Matkou v poriadku milosti.“²⁶

²² RM 26

²³tamtiež

²⁴RM 27

²⁵RM 28

²⁶RM 39

Panna Mária sa neustále prihovára za ľudí, až kým neprídu všetci vyvolení ku spásu. Stáva sa tak spoluúčastnou na Kristovom prostredníctve, keďže On je jediná cesta medzi Bohom a ľuďmi. Cirkev si Máriu uctieva ako „*orodovnicu, ochrankyňu, pomocnicu a prostredníčku.*“²⁷

Panna Mária bola prvá, ktorá začala slúžiť Kristovi v druhých. Kristov kráľovský úrad je jej prirodzený a Cirkvi sa stal vlastný.²⁸

Keďže je Bohorodička prítomná v tajomstve Krista, je nevyhnutne prítomná aj v tajomstve Cirkvi. Kedy sa Cirkev stala matkou? „*Cirkev sa "stáva matkou, keď verne prijíma Božie slovo.*“²⁹ Vidíme, že Mária nie je len vzorom Cirkvi ale aj jej predobrazom. Cirkev rozvažuje a skúma Božie slovo aby plnila svoje poslanie svedčiť celému svetu.³⁰

"Deti moje, znova vás v bolestiach rodím, kým vo vás nebude stvárnený Kristus" (Gal 4, 9) Cirkev, verná svojmu ženíchovi sa právom nazýva aj pannou a Kristovou nevestou. Cirkev aby mohla plniť svoju sviatostnú povahu sa učí podľa vzoru svojho predobrazu hovoriť Bohu „*fiat*“. Akou mocou Cirkev rodí ľudí k večnému životu? „*Je to jej materstvo v Duchu Svätom.* To znamená oveľa väčšiu poctu ako je vzor či predobraz. Ona *"materskou láskou spolupracuje na zrode a výchove" synov a dcér Matky Cirkvi.*“³¹ Napokon tu teda máme v Márii, nielen vzor a predobraz, hoci sú sami o sebe veľké, ale aj jej aktívnu spoluprácu a prostredníctvo materstva, ktoré navracia deti ku matke Cirkvi, ktorá ich adoptuje milosťou. „*Je to materstvo v poriadku milosti, lebo vyprosuje dar Duchu Svätého, ktorý vzbudzuje nové Božie deti, vykúpené Kristovou obetou, toho Duchu, ktorého spolu s Cirkvou prijala i Mária na Turíce.*“³² Úcta k Panne Márii sa samozrejme viaže aj s kultom Eucharistie.

Panna Mária pobáda Cirkevných predstaviteľov aby pravdivo ohlasovali Božie tajomstvá, zároveň aj učiteľov a každého kresťana aby verne nasledoval tento hlas Cirkvi: „*Urobte všetko, čo vám povie.*“ (Jn 2, 5) Tí, ktorí sa ňou nechajú viesť, spoznávajú v Bohu pravdu o človeku. Učia sa ľudskej dôstojnosti aj zmyslu ľudského povolania. Mária – žena odetá slnkom (porov. Zjv 12, 1) - nie žena vrhnutá do tieňa. Je vznešeným vzorom ako majú ženy vnímať svoje poslanie vo svete aj v Cirkvi.³³

Je to nerozlučný vzťah medzi Máriou a Božím Slovom. Mariánske modlitby zavedené do každodenného života uvádzajú našu myseľ do hlbšej meditácie nad slovami Písma.

²⁷RM 40

²⁸RM 41

²⁹ Porov. LG 64

³⁰RM 42

³¹ RM 45

³²tamtiež

³³RM 46

Pomáhajú nám prenikať náš vlastný život v kontexte s tým Ježišovým. Posvätný ruženec je vďaka guľičkám a šnúrke aj didaktická pomôcka dobrá na udržanie pozornosti pri modlitbe a rozjímaní. Ďalšou, myseľ pozdvihujúcou, modlitbou spomenutou v dokumente je Akatist k presvätej Bohorodičke. „*Modliť sa týmito slovami rozširuje dušu a naplňa ju pokojom, ktorý prichádza zhora, od Boha, tým pokojom, ktorým je sám Kristus, narodený z Márie pre našu spásu.*“³⁴

³⁴VS 88

NOVÁ EVANJELIZÁCIA U BENEDIKTA XVI.

Pokračovanie Kristovho diela v Cirkvi i jej prostredníctvom je ohlasovanie evanjelia. Poslanie je nevyhnutné a nezameniteľné. Novodobé migrovanie obyvateľstva, miešanie etník a kultúr, pokroky vo vede, hospodárstve sú výzvou nepodľahnúť strate zmyslu pre posvätno, nepodľahnúť spochybňovaniu zdanlivo samozrejmych právd katolíckej viery, alebo spochybňovaniu prirodzeného morálneho zákona. Vzťah Cirkvi a dnešného sveta sa javí ako problematický. Cirkev má byť evanjelizovaná evanjelizátorka. Kresťanská viera sa postupne vytráca z významných ľudských okamihov v živote. Prvá úloha ohlasovateľa je vždy poslušnosť Kristovmu Duchu, ktorý „*veje kam chce*.“ Poslušnosti Bohu predchádza osobná skúsenosť s Ním.,... *pri koreni každej evanjelizácii nie je ľudský plán na šírenie evanjelia, ale túžba podeliť sa o neoceniteľný dar, ktorý nám Boh dal tým, že nám umožnil podieľať sa na jeho živote.*“³⁵

Evanjelizátor spravuje a ohlasuje Slovo, ktoré je určené pre vyšší záujem, a ktoré mu nepatrí.³⁶ „*A od správcov sa už vyžaduje, aby bol každý verný*“ (1Kor 4, 2) Slovné svedectvo veriacich o Kristovi je iba podpisom pre ich svedectvo životom. Benedikt XVI. zdôrazňuje potrebu zevanjelizovať seba pri stretnutiach s Kristom. „*Nie je totiž možné, aby niekto prijal Božie slovo a uveril v Božie kráľovstvo a nestal by sa jeho svedkom a hlásateľom.*“³⁷

„*Missio ad gentes*“ - explicitné ohlasovanie evanjelia je potrebné pre spásu všetkých. V pastorácii nemožno ostať iba pri verných ovciach.³⁸ Rovnako ako treba ísť na periférie, tak treba zevanjelizovať síce pokrstených, ale stále hladných po evanjeliu.³⁹ A je to možné, veď čítame: „*Živé Božie slovo je účinné ako každý dvojsečný meč.*“ (Hebr 4, 12)

Vierohodnosť ohlasovania závisí od autentického života kresťana. Darom môžeme ohlasovať Slovo, keď naše svedectvo života je ním nepreniknuté. Naše ohlasovanie by stratilo na dôveryhodnosti a neprinieslo by ovocie. Božie Slovo dáva život. Kresťania tento život sprítomňujú všade, kde sú. Tak majú neveriaci prístup ku prameňu života nepretržite v ich prítomnosti. Život kresťana iba potvrdzuje Božie zjavenie. Obe sú úzko späté.⁴⁰

Kresťania nesmú ponúkať iba spoločné, konzervatívne hodnoty. Evanjelium je radostná zvesť! Treba ohlasovať meno, prísľuby, tajomstvá, život Ježiša z Nazareta a Božie kráľovstvo.

³⁵UES

³⁶EIMO 73

³⁷EIMO 78

³⁸VD 95

³⁹VD 96

⁴⁰VD 97

Prenasledovanie je viac prípustné ako pasívne kresťanstvo. *Martyria*–svedectvo je prvotná úloha Cirkvi. Až potom je *leiturgia*-slávenie a *koinonia*-spoločenstvo.⁴¹

Uplatnenie mariológie

„*Mater Verbi et Mater laetitiae*“ – Matka Slova a Matka radosti. Nechať sa premeniť Slovom, znamená naplniť sa radosťou. Predsa „*sú blahoslavení tí, čo počúvajú Božie slovo a zachovávajú ho*“ (Lk 11, 28). Pravá veľkosť Panny Márie sa neukrýva v tom, že Ježiš bol ako dieťa od nej závislý a jej podriadený, ani v ničom inom. Blahoslavená je pre vieru a pre konanie poslušné Tomu, ktorému uverila. Ježiš svojim vyjadrením v evanjeliu podľa Lukáša len vyjadril, že všetci sú schopní dosiahnuť onú radosť počúvaním a uskutočňovaním Božieho Slova. Navyše všetky naše medziľudské vzťahy v Cirkvi a komunitách sú priamo úmerné nášmu individuálnemu dôvernému vzťahu s Písmom.⁴²

Benedikt XVI. vo *Verbum domini* (2010) odporúča modlitbu Anjel Pána, ktorá by nemala vymiznúť z Cirkevnej tradície, pretože hoci je krátka, je výstižná. Panna Mária sa v nej prihovára za nás, aby sa v nás uskutočňovala Božia vôľa a aby nás premieňalo Božie Slovo.⁴³

Panna Mária má svoje pevné miesto nielen v tradícii Cirkvi, magistériu alebo Božom slove, ale má ho najmä v srdciach a životoch veriacich. Pútnické miesta a ďakovné cedulky hovoriace o uzdraveniach, obráteniach a záchranách životov a tiež duší svedčia o jej materinskej opatere počas celej histórie. A tabuľky pribúdajú dodnes. Nová evanjelizácia nie len abstraktná idea, preto sa ďalšia kapitola venuje otázke dimenzií, v ktorých nová evanjelizácia najčastejšie nachádza uplatnenie.

⁴¹VD 98

⁴²VD 124

⁴³VS 88

DIMENZIE NOVEJ EVANJELIZÁCIE

Sociálna otázka

Už pápež Lev XIII (1878–1903) výrazne rozoberal robotnícku otázku – ekonomický a sociálny status, v ktorom apeloval na spravodlivé odmeňovanie práce, pretože dobre vedel, že „*pokoj sa buduje na spravodlivosti*“.⁴⁴ Sociálne učenie je nevyhnutnou súčasťou kresťanského poslania, pretože ukazuje hmatateľné dôsledky života kresťanov svedčiacich o Kristovi Vykupiteľovi. „*Mimo evanjelia nejestvuje riešenie "sociálnej otázky" a, naopak, "nové veci" môžu v ňom nájsť svoj priestor pravdy a náležité morálne opodstatnenie*“⁴⁵

Ježiš Kristus v evanjeliu hovorí apoštolom aj všetkým sledujúcim: „*Čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili*“ (Mt 25, 40) Evanjelizácia je úzko spätá aj so sociálnou oblasťou. Je to ľudská dôstojnosť, ktorá má byť zachovaná pri spravodlivom zaobchádzaní ľudí s ľuďmi. Hlásanie sociálneho učenia Cirkvi patrí do prorockého poslania Cirkvi, totiž „*predbežné hlásanie dobra hlbšie odôvodňuje a oprávňuje odsúdenie zla*.“⁴⁶

Evanjelizácia poukazuje na podstatu človeka, ktorý je spoločenskou bytosťou. „*Ved' Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna, aby nezahynul nik, kto v neho verí, ale aby mal večný život*.“ (Jn 3, 16-18) Na tejto viere sa zakladá sociálne učenie Cirkvi. Odokrýva pravdivý pohľad o človeku ukrytý v poznaní Boha. Na tomto základe sa dá spravodlivo rozhodovať o zákonoch, ktoré je v štáte potrebné dodržiavať. „*To je dôvod, prečo sa stále s novými silami a s novými metódami púšťa do evanjelizácie, ktorá napomáha rozvoj celého človeka. Ona ostáva aj v predvečer tretieho tisícročia "znakom a ochranou transcendencie ľudskej osoby*“⁴⁷, ako sa o to snažila od samého počiatku svojho jestvovania, keď cez stáročia kráčala spolu s človekom.“⁴⁸

Evanjelium je motivácia pre sociálne cítenie. Nielen teória, ale tiež konanie. Je svedectvom, že napriek rozdielnemu pôvodu je možné spolužitie.⁴⁹

Kultúrna otázka

„*Nové veci*“ sa spomínajú v zmysle zmien v spoločnosti priamoúmerným s jej rozvojom. Mladí ľudia každej ďalšej generácie podrobujú prebrané hodnoty kritickému zmysľaniu, s cieľom

⁴⁴RN

⁴⁵CA 5

⁴⁶SRS 41

⁴⁷ Porov. GES 76

⁴⁸CA 55

⁴⁹CA 57

nájsť ich opodstatnenie v pravde. Evanjelizácia je nevyhnutne spätá s kultúrou, to je jej ďalšia vlastnosť, ktorá poukazuje na to, že je celý čas aktuálna a jej poslanstvo má čo povedať do smerovania súčasných kultúr.⁵⁰

Otázka spolužitia

Ďalšou úlohou evanjelizácie je pokoj a spravodlivosť vo svete, pomoc chudobným a zmierenie s blížnymi. Je to snaha o pretvorenie narušených prirodzených hodnôt v spoločnosti, o navracanie ľudskej dôstojnosti, tak ako žien, rovnako aj mužov a detí.⁵¹ Aj „*tam, kde sa ľudské slová stávajú bezmocné, lebo ich prekričal hluk násilia a zbraní, nestráca sa prorocká sila Božieho slova a opakuje nám, že mier je možný a že my musíme byť nástrojmi zmierenia a pokoja*“.⁵²

Caritas – láska. V nej sa stretáva pokoj a spravodlivosť, služba aj dôstojnosť. Konanie bez lásky popiera podstatu človeka. Kresťania majú denne kontemponovať lásku, aby ju mohli častejšie prejavovať a vnímať aj tam, kde zdanlivo nie je. Prežívať život v láske, znamená naplniť ohlasované, naplniť zákon a napokon, to bude znamenať prežitý život, ktorý stál za to žiť. Predsa Písmo tiež hovorí: „*kto nemiluje, nepozná Boha.*“ (1Jn 4, 8) Taký človek sotva niekoho zevanjelizuje.⁵³

Škatuľkovanie generácií už dávno do Cirkvi, ani do evanjelizácie nepatrí. Je tu priestor práve pre učiteľov, pastierov, rodičov aj starkých aby mladým ľuďom, ktorí hľadajú odpovede na existenciálne otázky o ich živote boli zodpovedané vo svetle nádeje a viery. „*Na to mladí potrebujú svedkov a učiteľov, ktorí by kráčali s nimi a viedli ich k tomu, aby sami milovali a delili sa o evanjelium najmä so svojimi rovesníkmi a stávali sa tak aj oni autentickými a vierohodnými ohlasovateľmi.*“ Mladí potrebujú svedectvo o živote, ktoré kričí pravdu, že po boku Krista sa nestráca, neuberá ale získava sa na plnosti a hojnosti.⁵⁴

Chudoba a zdravotné indispozície

Mnohí svätí hovoria o kríži v ich živote ako o kyslíku v pľúcach, hovoria o utrpení ako o tzv. ôsmej sviatosti. Ako o situáciách kde sa stretávajú s Kristom. Priamo. Majú s ním niečo spoločné, čo raní ich srdce, zároveň v tom srdci je aj Kristus. Zrazu sa s ním nestretávajú len

⁵⁰CA 50

⁵¹VD 100

⁵² BENEDIKT XVI., Homília (25. januára 2009): Insegnamenti V, 1 (2009), 141

⁵³VD 103

⁵⁴VD 104, Porov. Ján Pavol II., Príhovor pri príležitosti stého výročia Providentissimus Deus a päťdesiateho výročia Divino afflante Spiritu (23. apríla 1993)

z Božích milostí, ale spájajú svoje bolesti s tými jeho. Prečo to spomínam. Lebo je to Božie Slovo, ktoré sa v nich stáva živé a utešuje ich. Dodáva im nádej na večný život a opäť raz sa rozhodujú patriť Bohu a ohlasovať jeho veľké skutky. Utrpenie ako následok hriechu sa nesie s ľuďmi každej doby. Je to utrpenie, ktoré ľuďom pripomína otázky o zmysle života. Lekára na zranené srdce však tento svet neponúka. Preto Otec nehy a vtelené Slovo, ktoré sa sklonilo a trpelo s nami, je s nami aj dnes a premieňa život beznádeje na život, ktorý stojí za to prežiť. Kristovými „predĺženými rukami“ sú ľudia, ktorí vedení Duchom Svätým pomáhajú trpiacim a chorým nielen starostlivosťou a ochotou, ale aj ohlasovaním nádeje, ktorá je Písmo.⁵⁵

„Prví, ktorí majú právo na hlásanie evanjelia, sú práve chudobní a núdzni nielen po chlebe, ale aj po slovách života“. Bieda, chudoba a hlad zapríčinený egoizmom a nespravodlivosťou je ďalšou výzvou evanjelizácie. Totiž slúžiaca láska, ktorá má poháňať Cirkev v konaní dobra, musí sprevádzať ohlasovanie radostnej zvesti, ktorá mnohých povzbudí aby prehodnotili svoj život.⁵⁶

„Aby vaša radosť bola úplná“ (1Jn 1, 4) Ohlasovaním Božieho slova nadobúdame radosť v plnosti. Sám Duch Svätý nám na svojej radosti dáva účasť. A ohlasovaním sa tejto radosti stávajú účastní aj poslucháči.⁵⁷

Kde sú dvaja, alebo traja zhromaždení v Ježišovom mene, tam je on medzi nimi. V podstate to znamená, že práve tam je aj priestor pre ohlasovanie radostnej zvesti. Takže priamo úmerne rozvoju spoločnosti vzniká priestor na ohlasovanie.

Ďalšia kapitola sa venuje pohľadu pápeža Františka, ako on uvažuje o novej evanjelizácii.

⁵⁵VD 106

⁵⁶VD 107

⁵⁷VD 123

Pastoračná konverzia u Františka

V apoštolskej exhortácii *Evangelii gaudium* (2013) sa pápež venuje „pastorácií v obrátení“. Teda hovorí o novej evanjelizácii, ktorá prepadla pohodlnosti, sekularizmu, globalizácii a iným nástrahám dnešnej doby. Kapitola v exhortácii má slúžiť ako návod pre všetky spoločenstvá aj zasvätené osoby pre obnovenie prvotného zápalu ohlasovania evanjelia – misijnej úlohy Cirkvi.⁵⁸

Cituje Pavla VI., ktorý naliehal na celú Cirkev, keď hovoril, že Cirkev musí meditovať sama nad sebou a konfrontovať ideálny obraz Cirkvi s jej skutočným výzorom dnes, aby v nej oheň ľútosti vzbudil túžbu po obnove a vylepšení. Reformy v Cirkvi vedú k naplneniu „*vernosti vlastnému povolaniu*,“ bez nich nemôžu byť nové štruktúry dobré a úspešné.⁵⁹

František túži po tom, aby všetky kultúrne vlastnosti, jazyky, štruktúry slúžili práve evanjelizácii. Aby všetko ľuďom vlastné bolo „tvorené novým“, a teda na slávu Boha. Evanjelizácia nemá byť forma sebazáchovy Cirkvi, ale má byť preniknutá všetkým, čo s ľuďmi súvisí, čo súvisí s ich dušami a vychádza z prirodzených koreňov. Pastoračné obrátenie si vyžaduje aj zmenu štruktúr. Majú byť viac misijné, majú expandovať ku všetkým.⁶⁰

Pápež vyzýva aby sme žili to, čo žiadame od druhých. „*Bratia moji, nechcete byť mnohí učiteľmi, ved' viete, že nás čaká prísnejší súd*“ (Jak 3, 1). Samozvaní učelia, ktorí očakávajú, že im niekto uverí, niečo, čo sami nežijú, je viackrát aj v evanjeliu odsúdené na posmech.⁶¹ Je príliš málo ostať pri „vždy sa tak robilo“. Pápež vyzýva spoločenstvá aby nielen snívali o cieľoch, ale aby starostlivo skúmali prostriedky a stanovili si plán, ktorým je možné cieľ dosiahnuť. Pozvánka novej evanjelizácie v aktuálnej dobe znie: „*realistické pastoračné rozlišovanie*“⁶²

„*Pole pastorácie*“⁶³ je veľké. Pápež rieši aj isté „pokušenia“, ktorým prepadajú mnohí ľudia, ktorí sa venujú pastorácií.⁶⁴ Napríklad, že pastoráciu neberú ako súčasť svojej identity, ale len ako vykonávanie práce, resp. plnenie povinností. Tiež náboženské prejavy sa stanú len povrchnými gestami. A hoci sa modlia, stratili zápal, prenikli do individualizmu a nevyhnú sa stretu s krízou vlastnej identity. Uzatvorený prístup, prístup, ktorý neplánuje nič meniť, odmieta

⁵⁸ EG 25

⁵⁹ EG 26

⁶⁰ EG 27

⁶¹ EG 150

⁶² EG 33

⁶³ EG 77

⁶⁴ *tamtiež*

sa prispôbiť dobovým zmenám bráni Duchu Svätému, ktorý dáva život, uzdravenie a obrátenie.⁶⁵

Ďalej František pozýva, aby sa snaha evanjelizovať neuzatvárala iba na pastoráciu, ale aby bola vďaka spolupráci s inými vedami a odvetviami odpoveďou pre rôzne kultúrne kontexty ako celky.⁶⁶

V ohlasovaní evanjelia sa spája Božia túžba s túžbou Cirkvi: aby sa žiadna ovečka nestratila.⁶⁷ Nebojme sa opúšťať Krista pre Krista. Nemožno sa schovať pred darovaním sa v prospech evanjelia a použiť za zámienku modlitbu osamote.⁶⁸ „Najlepšia motivácia na to, aby sme sa rozhodli zvestovať evanjelium, je kontemplovat' ho s láskou, zastaviť sa na jeho stránkach a čítať ho srdcom.“⁶⁹

František svojim postojom podporil a zdieľa ponímanie novej evanjelizácie svojich predchodcov. Hoci sa jeho pohľad v dokumente môže zdať ako kritika, ktorá pohltila Cirkev a je s ňou naveky koniec. Je to naozaj len prvoplánové zdanie. Totiž František je ako otec, ktorý možno napomína a upriamuje pozornosť na konkrétne chyby, ale poskytuje riešenie, pomoc a podporu. Poskytuje návod ako postupovať, ako sa nevzdať v dnešnej dobe láske k evanjeliu. Lebo on miluje Cirkev a je to cítiť všetkými jeho postojmi aj vyjadreniami.

Práca prechádza do ďalšej kapitoly, ktorá sa venuje miestu Panny Márie v novej evanjelizácii a aktuálnosti jej výchovného náboja ukrývajúceho sa v osobe Panny Márie a na jej prínos ohlasovania evanjelia v dnešnej dobe - dobe pápeža Františka.

⁶⁵ EG 78

⁶⁶ EG 133

⁶⁷ EG 237

⁶⁸ EG 262

⁶⁹ EG 264

„EVANJELIZAČNÁ ČINNOSŤ CIRKVI MÁ MARIÁNSKY ŠTÝL“⁷⁰

Rovnako ako Pavol VI. tvrdil, že Panna Mária odkrýva pravdu o Cirkvi, vyjadruje aj pápež František slovami z Evangelii gaudium, že „*Ona je Matkou evanjelizujúcej Cirkvi a bez nej nemôžeme naplno pochopiť ducha novej evanjelizácie.*“⁷¹

Ježiš sa na kríži vzdal svojej matky v prospech ľudí. Dokonal posledné potrebné pre spásu ľudí. Dal nám obraz, ktorý verne nasleduje evanjelium a správne prijíma všetky jeho nároky.⁷²

Pomazaný - poslušný až na smrť, a jeho matka - Služobnica Pána. Nechala si prebodnúť srdce pre spravodlivosť, stará sa aby žiadnemu z detí v živote nechýbalo víno, prerába jaskyňu na domov, opustila domov pre záchranu detí, je misionárkou blízkou všetkým skrúseným a trpiacim. Celý život približuje Božiu lásku našim srdciam, otvára ich pre vieru a je „*nádejou, ktorá nesklame*“.⁷³

Živé evanjelium vyžaduje, aby sme sa nechali viesť Duchom Svätým v službe a ohlasovaní. Mária sa modlia a pracovala, stala sa „*trvalým orientačným bodom*“ pre Cirkev. Tajomstvo života svätej rodiny evanjelium nespomína. Etapy života iba v tichosti našepkávajú, že život každého veriaceho je spletený cestami temna, sucha a púšte. Cesta viery je naplnená viac otázkami ako odpoveďami, neistotou a krokmi vedľa. Kým príde začiatok radostnej zvesti do každej životnej situácie, treba vytrvať na ceste dôvery vo svojho Vykupiteľa. Treba byť v dôvernej blízkosti spolu s matkou pri kríži a čakať. To je cesta napredovania vo viere, nevyhnutná cesta viery celej Cirkvi, všetkých vyvolených, pre ktorých Kristus pripravil miesto. Taká viera vydáva svedectvo hodné ohlasovania živého evanjelia.⁷⁴

Pokora, neha, láskavosť sú výsady spôsobujúce revolúciu. V Panne Márii nachádza teplo domova, ten, ktorého hľadáme. Kontemplovala Božie stopy všade a vo všetkých stvoreniach. Napokon vychádza a pomáha, utešuje, stará sa, počúva a skláňa sa. Je vzorom evanjelizácie, ktorá tiež musí prichádzať v ústrety ľuďom dneška.⁷⁵

⁷⁰EG 288

⁷¹EG 284

⁷²EG 285

⁷³EG 286

⁷⁴EG 287

⁷⁵EG 288

PANNA MÁRIA AKO VZOR PRE NOVÚ EVANJELIZÁCIU

Pápež František v Lorete (2019) dáva Máriu z Nazareta ako príklad pre mladých, ktorí hľadajú svoje povolanie. Boh je prvý iniciatívny, ktorý povoláva a prekvapuje. A ak nás niekto volá, na to aby sme prišli, potrebujeme počuť a zároveň potrebujeme vedieť o ceste ako prísť za hlasom. Boh sa Márii prihovára: „*Neboj sa Mária...*“ (Lk1, 30) Božie pozvanie spočíva v tom, že každému človeku chce darovať seba samého – svoju lásku. Povolanie prekračuje do ďalšieho bodu. Tým je rozlišovanie. „*Ako sa to stane?*“ (Lk1, 34) Mária prejavila záujem a mala odhodlanie spoznať detailnejšie Boží plán pre ňu. Boh svojou milosťou jej nepatrnosť premieňa v bohatstvo jeho slávy. Ako príbeh zvestovania pokračuje, sme už viackrát spomínali aj v tejto práci. Je to jej slobodné rozhodnutie. Mária je vzorom každého povolania. Každého jedného. A zároveň aj inšpiráciou pre pastoračnú povolanie. Loreto – Máriina škola pre mladých hladných po Božej vôli pre ich životy. Pápež dokonca navrhol toto miesto – dom Panny Márie – pre usporiadanie svetových dní mládeže a rodín. „*Boh skrze Máriu zveruje poslanie v tejto našej dobe: priniesť evanjelium pokoja a života našim súčasníkom, často roztržitým a zaujatým pozemskými záujmami alebo ponoreným v ovzduší duchovného sucha.*“⁷⁶

Dnešná doba trpí zvláštnym javom. Laici v Cirkvi zastávajú čím ďalej, tým väčšiu časť v službe pri liturgiách, službe pastoračnej aj najrôznejších druhov katechézy. Je množstvo farností, ktoré by bez dobrovoľníkov, animátorov, rodičov zanietených vo farskej službe ani neboli atraktívne pre deti a mladých. Aj v tomto je najviac vhodné vziať si za vzor laičku Pannu Máriu. Je dobré pre náš duchovný rozvoj, keď si v evanjeliu všímame, resp. predstavujeme, Ježišovu prvú učeníčku ako reaguje na všetky situácie, ktoré Ježiš prežíva. Tak veľa sa môžeme od nej naučiť.⁷⁷

Dňa 29. 4. 2018 sa pápež prihovára pred modlitbou „Raduj sa nebies Kráľovná“ a pripomína, že sme všetci povolaní ku svätosti. Veď Božia vôľa je spása duší. Kráľovná svätých nás môže naučiť ostávať zakorenení v Kristovi, bez ktorého nemôžeme nič urobiť. Aké veľkolepé, že nás nikdy nenechá samých. Ona je vzorom dokonalého spoločenstva s Ním.⁷⁸

Pápež 13. 08. 2020 pripomína správcu cestu, ktorou sa treba vydať pri odpovedi na otázku: „Kto je pre teba Ježiš?“ Napredovanie vo viere je jej uskutočňovanie dobročinnou

⁷⁶Pápež František v Lorete: *Máriina škola pre mladých hľadajúcich povolanie, pre rodiny a chorých*. In Vatican news, 25. 03. 2019.

⁷⁷Pápež František v Loppiane: *Fokoláre má budúcnosť pred sebou*. In Vatican news, 11. 05. 2018.

⁷⁸Prihovor Svätého Otca pred modlitbou *Raduj sa, nebies Kráľovná (Regina Caeli)*. In Vatican news, 29. 04. 2018.

láskou. Ale nie pre filantropiu, nie pre solidaritu, nie pre očakávaná spoločnosti. Kresťan je povoláný robiť skutky filantropie, skutky solidárnosti aby opätovoval Kristovu lásku k nám. Slúžiť Kristovi v blížnom. To je správna a spravodlivá motivácia, ktorá by sa nemala nikomu vytratiť z mysle. A Boh nás požehná. Požehná všetkých núdzných, ku ktorým prídeme. Dôvera v Boha Máriu hnala k tomu, že hoci sa jej služba zdali zanedbateľné a častokrát bez ovocia, dokázala milovať viac ako ktokoľvek z jej súčasníkov. Dôvera v Boha dá zmysel aj našej angažovanosti, ak z Ježiša spravíme centrum našej služby.⁷⁹

Pápež František sa prihovril aj stretnutiu mládeže Mladifest v Medjugorje v roku 2020 na tému „Pod’te a uvidíte“. Ísť v ústrety Kristovi a stretnúť ho, znamená vo viere uvidieť zmysel nášho bytia. A to individuálneho ale aj v spoločensťve. Ak sa vydáme na cestu viery, riskujeme, že zažijeme Pána. Opäť sa pápežovi Františkovi zapáčilo poskytnúť Pannu Máriu ako dotknuteľný a mladým pochopiteľný a blízky vzor. Bola svieža, mladá, plná života, keď sa poddajne odovzdáva Božej prozreteľnosti. Všetci bez rozdielu hľadáme plamienok nádeje, ktorá nevyhasne. „Pred očami Matky je miesto len pre ticho plné nádeje. A tak Mária znova osvecuje našu mladosť“.⁸⁰ Čo sa stane s každým, kto sa podľa jej vzoru stane služobníkom Pána – len na základe Božích prísľubov sa mu odovzdá do rúk? Nájde tú nádej.⁸¹

„Panna Mária, „Hviezda morská“, Presväťá Bohorodička, na ktorú hľadáme ako na najvyšší vzor vernosti Ježišovi a jeho slovu, nech nám pomáha kráčať po tejto ceste.“⁸²

František prirovnáva Pannu Máriu ku dobrej a úrodnej zemi, ktorá nám svojou modlitbou pomáha očistiť sa od plevu a skál a stať sa pripravenou pôdou, ktorú môže Božie slovo zúrodniť, aby sme mohli prinášať ovocie nášmu okoliu.⁸³

František viac krát zdôrazňuje aká dobrá, jednoduchá a pritom dôležitá je modlitba „ďakujem“. Ba, čo viac, hovorí, že „nie je možné hovoriť o vd’ačnosti a povzbudení bez kontemplatívneho pohľadu na Máriu.“⁸⁴ Ona sústreďuje svoj život do chvály Boha. Modlitba otvára srdce nádeji. Zotrvávať v modlitbe pred pohľadom našej Matky nám pripomína, že pokora, neha a láskavosť sú výsadami silných, ktorí si nepotrebujú dokazovať moc ponižovaním druhých. Kontemplanovať Máriu znamená znovu uveriť, že čnostný postoj

⁷⁹Otázka na telo od pápeža Františka: „Kto je pre teba Ježiš?“. In Vatican news, 13. 08. 2020.

⁸⁰ CHV 48

⁸¹Posolstvo pápeža Františka mladým do Medžugoria: Pod’te a uvidíte (Jn 1,39). In Vatican news, 03. 08. 2020.

⁸²Pápež v mene biskupov Stredomoria apeloval za pokoj v Sýrii. In Vatican news, 23. 02. 2020.

⁸³Pápež František: Myslim na Hagiu Sofiu s veľkým zármutkom. In Vatican news, 12. 07. 2020.

⁸⁴List pápeža Františka kňazom pri 160. výročí smrti Arského farára. In Vatican news, 04. 08. 2019.

k druhým je možné žiť aj v dnešnom svete. Čnostný život neznamena uzatvárať sa a unikať pred konfliktami, s ktorými sa stretávame denne, znamená oslavovať Krista a prinášať jeho lásku, tam, kde v ňu už nedúfajú.⁸⁵

Mária má v Cirkvi aj titul „*Panenská nevesta*“. František nachádza pri prehlbovaní tohto titulu vnem básnika Danteho: „*Panna a matka, dcéra svojho syna, ponížená, a vyššia ako tvory...*“, „*pretože sám jej Tvorca z nej sa stvorí.*“⁸⁶ Obdivuhodné tajomstvo našej viery vo Vtelené Slovo a pravda o Bohu sa prejavuje práve v živote Bohorodičky, ktorá nám otvára samotné tajomstvá.⁸⁷

Ako ďalšie pozvanie pápeža Františka pre mladých uvádzame Príbeh zo sviatku Navštívenia Panny Márie, ktorý slávime 2. júla, je veľmi pekným príkladom ako mladí ľudia majú prichádzať k svojim príbuzným a prejavovať im náklonnosť a ochotu pomôcť. Panna Mária, mladé dievča, sa doslova náhli navštíviť Alžbetu, ženu pokročilého veku.⁸⁸ Je vzorom lásky a viery. A viera, „*viera sa živí dobročinnou láskou*“.⁸⁹ Totiž podľa skutkov je poznať komu patríme.⁹⁰

Dňa 30. januára 2022 *Pri Anjel Pána pápež blahoželal saleziánom a pripomenul chorých na lepru* František hovorí o riziku ľahostajnosti. Vyjadrenie „mať otvorenú myseľ“ je veľmi moderné. V čom spočíva? Otvorená myseľ sa vyznačuje najmä tým, že človek nepridáva absolútnu hodnotu jeho poznaniu. Znamená pokoriť sa pod nové zistené záležitosti aj opravu vlastných predošlých úsudkov, ktoré boli spravodlivo vyvrátené. František spomína riziko: „*Nerob sa hlúpym, nepoznáš Ježiša,*“⁹¹, ktorému sa kresťania majú tendenciu podvoliť. Je to postoj, kedy sme uzatvorili názor, že my predsa vieme aký je Boh. Už nás nemôže ničím prekvapiť a zrazu len nastane situácia, že on klope na dvere nášho srdca a my ani nepostrehneme, že prichádza on sám. Jednoduché srdce ako dôsledok otvorenej mysle spôsobí v našom živote, že bdieme v očakávaní na toho, pri ktorého slovách nám horí srdce. Pápež opäť prikladá Pannu Máriu za vzor pokory a otvorenosti, ktorá nás smeruje k tomu, aby sme nezmalomyseľneli.⁹²

⁸⁵ tamtiež

⁸⁶ *Pastiersky list pred návštevou Svätého Otca na Slovensku*. In Vatican news, 18. 07. 2021.

⁸⁷ tamtiež

⁸⁸ *Svetový deň starých rodičov a seniorov spojí rodiny a farnosti*. In Vatican news, 22. 07. 2021.

⁸⁹ *Anjel Pána so Svätým Ocom: Máriina návšteva Alžbety nás učí žiť pre druhých*. In Vatican news, 23. 12. 2018.

⁹⁰ tamtiež

⁹¹ *Pri Anjel Pána pápež blahoželal saleziánom a pripomenul chorých na lepru*. In Vatican news, 30. 01. 2022.

⁹² tamtiež

Dňa 16. 02 2022 v prednáškovom cykle o svätom Jozefovi, svätý otec vyzdvihuje jednu zvlášť tematickú vlastnosť. Predtým ako sa svätý Jozef stal ochrancom Cirkvi, bol ochrancom Ježiša a Márie. Pápež František v liste *Patris corde* hovorí veľkolepú vec, a to, že Ježiš a jeho Matka „sú vskutku najcennejším pokladom našej viery.“⁹³ Svätá rodina ako jadro Cirkvi pozýva každého veriaceho k tomu, aby bol ochrancom Cirkvi. Rovnako ako ochranca svätý Jozef, pestún. Kresťanské povolanie chrániť vierouku, chrániť Ježiša a Máriu, chrániť ich dôstojnosť v zaslepenom svetskom náhľade, chrániť život – svoj aj život Cirkvi, chrániť ľudské srdcia, myseľ aj prácu. Ježiš prichádza na svet ako malé dieťa odkázané na starostlivosť. Boh si vyvolil Jozefa a Máriu, neskôr si Kristus zasnúbil Cirkev a prisvojil si v nej bratov a sestry. Otázka pre nás je, či nekritizujeme našu Cirkev, neohovárame a nevykrikujeme naše hriechy do sveta, viac ako ju chránime? Nemožno zatajovať a pretvarovať sa, nie o to ide. Vieme však, že Kristus miluje hriešnika, a my – „milujeme Cirkev takú, aká je“⁹⁴? V láske možno vypovedať pravdu. Ak nám niekto prekáža, vadí, chránime ho, alebo ho odsúdime? Výzva, ktorá môže rozbúrať múry medzi generáciami - naučme mladých, že chrániť a milovať Cirkev je cesta k lepšej budúcnosti a lepšiemu svetu.⁹⁵

Dňa 18. mája 2022 v príhovore komunit inšpirovaných Karolom Foucauldом pápež vyzdvihuje radosť. Radosť považuje za najjasnejšie svedectvo, ktoré môžeme vydať svetu na každom mieste aj čase. A na záver jeho príhovoru spomína práve Pannu Máriu ako tú, ktorá nám dáva „pestovať a živiť rovnakú radosť.“⁹⁶

Jána Krstiteľ a sprevádzala radosť z Ježišovej prítomnosti do takej miery, že celý život zasvätil a podriadil tejto radosti, ktorú potom hlásal, pre ktorú bol napokon zavraždený. Viedol život naplnený radosťou z príchodu Mesiáša. Prečo sa kresťania tvária pri modlitbe ako na pohrebe? Prečo sa denne nesýtime radosťou z toho, že Kristus nás ľúbi? Panna Mária a Ján Krstiteľ majú veľa spoločného, ale jedno je nepodstatnejšie. Predsa, že celý ich život odkazujú na Pána. „A ten, kto neodkazuje na Pána, nie je svätec!“⁹⁷ Cirkev volá Pannu Máriu „Príčina našej radosti“ pretože Boh sa v nej urobil blízkym.

Keď František uvažoval nad modlitbovými úmyslami na rok 2022, na mesiac máj zvolil: „Modlime sa za mladých ľudí, ktorí sú pozvaní žiť naplno, aby si od Panny Márie osvojili

⁹³ PC 5

⁹⁴ Svätý Otec ukončil cyklus o sv. Jozefovi, patrónovi Cirkvi. In Vatican news, 16. 02. 2022

⁹⁵ tamtiež

⁹⁶ Pápež František: Sv. Charles de Foucauld bol prorokom našich čias. In Vatican news, 18. 05. 2022

⁹⁷ Anjel Pána v 3. adventnú nedeľu: Radosť je orientovať druhých na Ježiša. In Vatican news, 13. 12. 2020

umenie počúvať, dôkladne rozlišovať, odvahu veriť a odhodlanie slúžiť.”⁹⁸ Pápež vyzdvihuje životný štýl Panny Márie, v ktorom sa mladé dievča nebojí riskovať. Je odvážna a nebojí sa tvoriť nové a budovať lepší svet vlastným pričinením. Samozrejme jej oddanosti predchádzalo naúčvanie a rozlišovanie toho, čo žiada Boh. Nestačí, aby mladí ľudia robili len niečo, čo im príde ako vhodné, niečo, čo by možno mohli robiť. Jeho prednes ako obvykle aj tu končí výkrikom po modlitbe: „*modlime sa, sestry a bratia, aby mladí ľudia, povolaní žiť naplno, objavili u Panny Márie štýl počúvania, hĺbku rozlišovania, odvahu viery a oddanosť službe.*“⁹⁹ Očakávanie vs. skutočnosť. Stojí bolesť so sklamaním vôbec za našu námahu? Keď naše dobré úmysly nie sú pochopené ani podporené a námaha vyšla navnivoč. S takými situáciami sa stretávame od detstva. Kde nájsť nádej pre dobročinnosť? *Tvárou v tvár „škandálu jasiel“* *Mária nezmalomyselnela, nebúrila sa, ale reagovala uchovávaním si a meditovaním vo svojom srdci, čím preukázala dospelú vieru, ktorá sa v skúške posilňuje.*“¹⁰⁰ Pápež opäť raz hľadá príklad v Božej Matke a v jej postoji prijímania ťažkých životných udalostí, v temných dňoch obáv a strachu, hladu a únavy. Stavia sa zodpovedne k jej povolaniu. Pápež pozýva hľadať tak, ako Mária, Božiu perspektívu pre náš život, rovnako v dobrých, tak aj v zlých životných okolnostiach.¹⁰¹

Práca prechádza k záveru.

⁹⁸ *Májový úmysel Svätého Otca: Za mladých, aby sa učili od Panny Márie.* In Vatican news, 03. 05. 2022

⁹⁹ tamtiež

¹⁰⁰ *Pápež podnikateľom: Ako žiť evanjelium v konkurenčnom profesionálnom svete.* In Vatican news, 07. 01. 2022

¹⁰¹ tamtiež

ZÁVER

Je mnoho ďalších homílií, nielen u pápeža Františka, v ktorých nájdeme pohľad na Pannu Máriu ako nevyhnutnú osobu pri evanjelizácii dnešného sveta. Jej príklad oslovuje mladých, oslovuje deti, oslovuje! Kto započuje ten šepot? Kto sa odhodlá vypočuť si jej materinský hlas plný útechy, nádeje a pokoja? Kto sa zahľadí do jej bolestnej tváre prahnúcej po jedinom: opätovať Ježišovi lásku; ľúbiť ho a konečne začať konať pokánie? Krásna Pani je dobrá a múdra matka, ktorá všetky poklady Božích milostí poskytuje svojim deťom. Domnievam sa, že nie je iba inšpiráciou, vzorom, predobrazom alebo pomocou – je túžbou srdca dieťaťa. Boh jej dal účasť na svojej podstate a preto bude odpovedať na túžbu „včera, dnes i naveky“ (porov. Hebr 13, 8) Aká je to pocta pre človeka, mať takú dobrú matku. Kedy však potrebuje človek najviac svoju mamu? Predsa, keď je malým dieťaťom. Od začiatku svojho vývinu je pri ňom a ono vtedy najviac vníma a chápe jej samotný význam. Až do obdobia adolescencie si nedokáže predstaviť život bez svojej mamy. Koľko krát deti nevydržia na týždennom tábore bez mamy a plačú. A čo im chýba? Prečo tak veľmi na nej lipnú? Prečo stačí, že keď ich z tábora predčasne dovezú domov, hoci si najskôr vypočujú výčitky mamy, že sa mali zabávať namiesto toho plačú, že mama dieťaťu ustelie posteľ a ono už pokojne spí bez ohľadu na chvíľkové rodinné napätie? Mamine pričinenie je tak zdanlivo zanedbateľné, ale dieťa po inom aj tak netúži. Panna Mária je rovnakou milujúcou a starostlivou matkou.

Na základe dokumentov pokladám za vhodné aby evanjelizáciu detí a mládeže sprevádzala Matka Mária, Mama Cirkvi, lebo v detstve je nášmu chápaniu predstava o potrebe matky najbližšie. Pre toto vývinové obdobie sa stane Božie Vtelenie najľahšie pochopiteľné tajomstvo.

Na koniec tejto kapitoly, by som ešte chcela spomenúť citáciu z príhovoru pápeža Františka z video-posolstva stretnutiu mládeže v Argentíne z roku 2018: „*Pozývam vás tiež hľadiet v týchto dňoch na Máriu, Ružencovú Pannu, ktorá vedela zotrvať blízko svojho Syna, sprevádzajúc ho v jeho tajomstvách radosti i bolesti, svetla i slávy. Ona, Mária, Matka blízkosti a nehy, Pani otvoreného srdca vždy ochotného ísť v ústrety tým, ktorí ju potrebujú, nech je vašou učiteľkou ako vzor života viery. Snažte sa, a ona vás to naučí.*“¹⁰²

Príklad životného štýlu Božej Matky akým dokázala pristupovať k potrebám vtedajšej doby a ako bola citlivá na pozvania Ducha Svätého sa ukazuje ako potrebný prístup, resp. zručnosť, ktorá môže učiteľov náboženstva priviesť k aplikácii ich hodín náboženstva práve do novej evanjelizácie. Výskum práce by mohol pokračovať práve týmto smerom.

¹⁰²Pápež mladým Argentíny: *Neverte, že ste začiatok dejín.* In Vatican news, 18. 05. 2018.

ZDROJE

BIBLIA. Starý a Nový zákon. Trnava: SSV, 2018. ISBN 978-80-8161-310-4

Katechizmus Katolíckej Cirkvi. Trnava : SSV, 1998. ISBN 978-80-8161-420-0

DRUHÝ VATIKÁNSKY KONCIL: *Lumen gentium*, 1964. In: Dokumenty druhého vatikánskeho koncilu. Trnava : SSV, 2008. ISBN 978-80-7162-738-8

DRUHÝ VATIKÁNSKY KONCIL: *Gaudium et spes*, 1965. In: Dokumenty druhého vatikánskeho koncilu. Trnava : SSV, 2008. ISBN 978-80-7162-738-8

JÁN PAVOL II.: *Redemptoris Mater*, 1987. In: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/c/redemptoris-mater>

JÁN PAVOL II.: *Sollicitudo rei socialis*, 1987. In: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/c/sollicitudo-rei-socialis>

JÁN PAVOL II.: *Centesimus annus*, 1991. In: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/c/centesimus-annus>

JÁN PAVOL II.: *Veritatis splendor*, 1993. In: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/veritatis-splendor>

PAVOL VI.: *Evangelii nuntiandi*, 1975. In: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/c/evangelii-nuntiandi>

BENEDIKT XVI.: *Verbum domini*, 2010. In: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/c/postsynodalna-exhortacia-verbum-domini>

BENEDIKT XVI.: *Ubicumque et semper*, 2010. In: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/ubicumque-et-semper>

BENEDIKT XVI.: *Ecclesia in medio oriente*, 2012. In: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/ecclesia-in-medio-oriente>

FRANTIŠEK: *Christus Vivit*, 2019. In: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/c/postsynodalna-apostolska-exhortacia-christus-vivit>

FRANTIŠEK: *Evangelii gaudium*, 2013. In: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/c/apostolska-exhortacia-evangelii-gaudium>

FRANTIŠEK: *Patris corde*, 2020. In: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/c/apostolsky-list-patris-corde>

LEV XIII.: *Rerum novarum*, 1891. In: <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/rerum-novarum>

BARRON, R. *Catholicism: A Journey to the Heart of the Faith*. 2011. Dostupné [online] : https://www.scribd.com/read/332858763/The-Heart-of-Catholicism-Practicing-the-Everyday-Habits-That-Shape-Us#__search-menu_985438

Nová evanjelizácia. In Misijná spoločnosť sv. Vincenta de Paul. Dostupné [online] : <https://www.vincentini.sk/spiritualita/modlitby-a-duchovne-temy/duchovne-temy/sucasna-kultura-a-nevyhnutnost-jej-evanjelizacie/nova-evanjelizacia>

Panna Mária. In Diecézny katechetický úrad Bratislavskej arcidiecézy. Dostupné [online] : <https://dku.abuba.sk/katech-birm-obsah-5-3>

Pápež František: Sv. Charles de Foucauld bol prorokom našich čias. In Vatican news, 18. 05. 2022. Dostupné [online]: <https://www.vaticannews.va/sk/papez/news/2022-05/papez-frantisek-sv-charles-de-foucauld-bol-prorokom-nasich-cia.html>

Anjel Pána v 3. adventnú nedeľu: Radosť je orientovať druhých na Ježiša. In Vatican news, 13. 12. 2020. Dostupné [online]: <https://www.vaticannews.va/sk/papez/news/2020-12/anjel-pana-3-adventna-radost-je-orientovat-druhych-na-jezisa.html>

Svätý Otec ukončil cyklus o sv. Jozefovi, patrónovi Cirkvi. In Vatican news, 16. 02. 2022. Dostupné [online]: <https://www.vaticannews.va/sk/papez/news/2022-02/papez-zaver-katechez-o-sv-jozefovi-patron-univerzalne-cirkvi.html>

Pri Anjel Pána pápež blahoželal saleziánom a pripomenul chorých na lepru. In Vatican news, 30. 01. 2022. Dostupné [online]: <https://www.vaticannews.va/sk/papez/news/2022-01/anjel-pana-v-nedelu-30-januara-2022.html>

Májový úmysel Svätého Otca: Za mladých, aby sa učili od Panny Márie. In Vatican news, 03. 05. 2022. Dostupné [online]: <https://www.vaticannews.va/sk/papez/news/2022-05/majovy-umysel-svateho-otca-za-mladych-aby-sa-ucili-od-panny-ma.html>

Pápež podnikateľom: Ako žiť evanjelium v konkurenčnom profesionálnom svete. In Vatican news, 07. 01. 2022. Dostupné [online]: <https://www.vaticannews.va/sk/papez/news/2022-01/papez-podnikatelia-zit-evanjelium-konkurencny-profesionalny-svet.html>

Otázka na telo od pápeža Františka: „Kto je pre teba Ježiš?“. In Vatican news, 13. 08. 2020. Dostupné [online]: <https://www.vaticannews.va/sk/papez/news/2020-08/otazka-na-telo-od-papeza-frantiska-kto-je-pre-teba-jezis.html>

Pastiersky list pred návštevou Svätého Otca na Slovensku. In Vatican news, 18. 07. 2021. Dostupné [online]: <https://www.vaticannews.va/sk/cirkev/news/2021-07/pastiersky-list-pred-navstevou-svateho-otca-na-slovensku.html>

Svetový deň starých rodičov a seniorov spojí rodiny a farnosti. In Vatican news, 22. 07. 2021. Dostupné [online]: <https://www.vaticannews.va/sk/vatikan/news/2021-06/svetovy-den-starych-rodicov-a-seniorov-spoji-rodiny-a-farnosti.html>

Anjel Pána so Svätým Otcom: Máriina návšteva Alžbety nás učí žiť pre druhých. In Vatican news, 23. 12. 2018. Dostupné [online]: <https://www.vaticannews.va/sk/papez/news/2018-12/anjel-pana-so-svatym-otcom-mariina-navsteva-alzbety-nas-uci-zit.html>

Posolstvo pápeža Františka mladým do Medžugoria: Podťe a uvidíte (Jn 1,39). In Vatican news, 03. 08. 2020. Dostupné [online]: <https://www.vaticannews.va/sk/papez/news/2020-08/posolstvo-papeza-frantiska-mladym-do-medzugoria-podte-a-vidite.html>

Pápež v mene biskupov Stredomoria apeloval za pokoj v Sýrii. In Vatican news, 23. 02. 2020. Dostupné [online]: <https://www.vaticannews.va/sk/papez/news/2020-02/papez-v-mene-biskupov-stredomoria-apeloval-za-pokoj-v-syrii.html>

Pápež František: Myslím na Hagiu Sofiu s veľkým zármutkom. In Vatican news, 12. 07. 2020. Dostupné [online]: <https://www.vaticannews.va/sk/papez/news/2020-07/papez-frantisek-myslim-na-hagiu-sofiu-s-velkym-zarmutkom.html>

List pápeža Františka kňazom pri 160. výročí smrti Arského farára. In Vatican news, 04. 08. 2019. Dostupné [online]: <https://www.vaticannews.va/sk/papez/news/2019-08/list-papeza-frantiska-knazom-160-vyrocie-smrti-arskeho-farara.html>

Pápež František v Lorete: Máriina škola pre mladých hľadajúcich povolanie, pre rodiny a chorých. In Vatican news, 25. 03. 2019. Dostupné [online]: <https://www.vaticannews.va/sk/papez/news/2019-03/papez-frantisek-loreto-mariina-skola-mladi-rodiny-chori-paplor.html>

Pápež František v Loppiane: Fokoláre má budúcnosť pred sebou. In Vatican news, 11. 05. 2018. Dostupné [online]: <https://www.vaticannews.va/sk/papez/news/2018-05/papez-frantisek-loppiano.html>

Príhovor Svätého Otca pred modlitbou Raduj sa, nebies Kráľovná (Regina Caeli). In Vatican news, 29. 04. 2018. Dostupné [online]: <https://www.vaticannews.va/sk/papez/news/2018-04/prihovor-papeza-pred-modlitbou-raduj-sa-nebies-kralovna.html>

Pápež mladým Argentíny: Neverte, že ste začiatok dejín. In Vatican news, 18. 05. 2018. Dostupné [online]: <https://www.vaticannews.va/sk/papez/news/2018-05/papez-frantisek-video-posolstvo-mladi-argentina.html>